

บันทึก

เรื่อง ทหหรือปัญหาข้อกฎหมายตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐
(การขอต่ออายุประทานบัตรในระหว่างที่ประทานบัตรสิ้นอายุ
เพราะสภาพนิติบุคคลของบริษัทสิ้นสุด จะกระทำไดหรือไม่)

กระทรวงอุตสาหกรรม ได้มีหนังสือด่วนมาก ที่ อก ๐๓๐๑/๗๗๖๓ ลงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๓๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กระทรวงอุตสาหกรรมได้รับรายงานจากกรมทรัพยากรธรณีว่า บริษัทไทยพิกเมนต์ แอนด์ ซีรามิค อินดัสตรี จำกัด ผู้ถือประทานบัตรที่ ๑๐๘๑๙/๑๐๕๔๘ มีอายุ ๑๓ ปี นับตั้งแต่วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๑๕ ถึงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๒๘ ถูกขีดชื่อออกจากทะเบียนเป็นบริษัทร้าง และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๒๐ มีผลทำให้สภาพนิติบุคคลของบริษัทฯ สิ้นสุดลง และทำให้ประทานบัตรที่บริษัทฯ เป็นผู้ถือสิ้นอายุลงด้วยตามมาตรา ๘๓^๑ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ นับแต่นั้นนั้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสภาพนิติบุคคลของบริษัทฯ จะสิ้นสุดลง และประทานบัตรที่บริษัทฯ เป็นผู้ถือจะสิ้นอายุไปแล้ว โดยผลของกฎหมาย แต่บริษัทฯ ยังได้ดำเนินการเกี่ยวกับประทานบัตรตลอดมาโดยเข้าใจว่าประทานบัตรยังไม่สิ้นอายุ ทรัพยากรธรณีจังหวัดแพร่ซึ่งเป็นทรัพยากรธรณีประจำท้องที่ก็ไม่เคยทราบบริษัทฯ ได้สิ้นสภาพนิติบุคคลไปแล้ว และยังคงถือว่า ประทานบัตรที่บริษัทฯ เป็นผู้ถือยังมีอายุอยู่ จึงได้ปฏิบัติต่อบริษัทฯ ตามปกติ เช่น รับชำระค่าใช้เนื้อที่ประทานบัตร และปรับบริษัทฯ ในกรณีที่บริษัทฯ ไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติแร่ฯ และเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๒๗ บริษัทฯ ได้ยื่นคำขอต่ออายุประทานบัตรดังกล่าวซึ่งเป็นเวลาก่อนประทานบัตรครบกำหนดและภายในเวลาที่พระราชบัญญัติแร่ฯ กำหนด ทรัพยากรธรณีจังหวัดแพร่ได้รับคำขอต่ออายุประทานบัตรไว้เพื่อดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบต่อไป หลังจากนั้นได้มีผู้มายื่นคำขออาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ทับที่ประทานบัตรที่ ๑๐๘๑๙/๑๐๕๔๘ ของบริษัทฯ ทรัพยากรธรณีจังหวัดแพร่ได้แจ้งให้ผู้ขออาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ทราบว่า พื้นที่ตามคำขออาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่เป็นพื้นที่ประทานบัตรของบริษัทฯ ซึ่งยังไม่สิ้นอายุ แต่ผู้ขออาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่แจ้งว่าประทานบัตรของบริษัทฯ สิ้นอายุแล้ว เพราะบริษัทฯ สิ้นสภาพนิติบุคคล ทรัพยากรธรณีจังหวัดแพร่ได้ตรวจสอบกับทางสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท กรุงเทพมหานครและได้รับแจ้งว่า บริษัทไทยพิกเมนต์ แอนด์ ซีรามิค อินดัสตรี จำกัด ถูกขีดชื่อออกจากทะเบียนเป็นบริษัทร้าง และประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วตั้งแต่วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๒๐ ทรัพยากรธรณีจังหวัดแพร่จึงได้แจ้งให้บริษัทฯ ทราบว่า เมื่อบริษัทฯ สิ้นสภาพนิติบุคคลซึ่งทำให้ประทานบัตรที่บริษัทฯ เป็นผู้ถือสิ้นอายุไปแล้ว จึงไม่อาจดำเนินการต่ออายุประทานบัตร

^๑ มาตรา ๘๓ ในกรณีที่ผู้ถือประทานบัตรเป็นนิติบุคคลและสภาพนิติบุคคลสิ้นสุดลง
ประทานบัตรนั้นเป็นอันสิ้นอายุ

ให้ได้ ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๒๙ บริษัทฯ ได้ขอให้ศาลแพ่งมีคำสั่งให้กลับจดทะเบียนบริษัทฯ คืนเข้าสู่ทะเบียน และศาลแพ่งมีคำสั่งเมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๒๙ บริษัทฯ จึงได้ขอให้ทรัพยากรธรณีจังหวัดแพร่ดำเนินการต่ออายุประทานบัตรต่อไปโดยอ้างว่า ตามมาตรา ๑๒๔๖ (๖)^๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อศาลได้พิพากษาให้กลับจดทะเบียนบริษัทฯ คืนเข้าสู่ทะเบียนแล้ว ก็ต้องถือว่าบริษัทฯ ยังคงตั้งอยู่ตลอดมาเสมือนหนึ่งมิได้มีการขิดชื่อออกเลย และมีผลทำให้ประทานบัตรของบริษัทฯ ซึ่งสิ้นอายุไปแล้วกลับฟื้นคืนมาอีกเสมือนมิได้มีการขิดชื่อออกเลย ทรัพยากรธรณีจังหวัดแพร่ได้ขอให้กรมทรัพยากรธรณีพิจารณาปัญหานี้ กรมทรัพยากรธรณีมีความเห็นว่า ประทานบัตรที่ ๑๐๘๑๙/๑๐๕๔๘ ของบริษัทฯ ได้สิ้นอายุลงเพราะการสิ้นสุดสภาพนิติบุคคลของบริษัทฯ เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๒๐ ซึ่งเป็นวันก่อนที่ประทานบัตรจะครบกำหนด ๑๓ ปี (วันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๒๘) ตามที่ระบุไว้ในประทานบัตร ถึงแม้ว่าบริษัทฯ จะได้รับการจดทะเบียนคืนเข้าสู่ทะเบียนเมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๒๙ ก็ไม่ทำให้ประทานบัตรที่ครบกำหนดแล้วกลับมีผลเป็นประทานบัตรที่ยังไม่หมดอายุได้ ฉะนั้น ประทานบัตรที่หมดอายุแล้วจึงไม่อาจขอต่ออายุได้

กระทรวงอุตสาหกรรมพิจารณาแล้วเห็นว่าปัญหานี้เป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและประโยชน์ของผู้ถือประทานบัตร หากไม่ได้รับการวินิจฉัยที่ถูกต้องอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่รัฐและผู้ถือประทานบัตรได้ จึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาวินิจฉัยว่าการขอต่ออายุประทานบัตรของบริษัทไทยพิกเมนต์ แอนด์ ซีรามิคอินดัสตรี จำกัด ในระหว่างที่ประทานบัตรสิ้นอายุเพราะสภาพนิติบุคคลของบริษัทผู้ถือประทานบัตรสิ้นสุดลงในกรณีดังกล่าวจะสามารถดำเนินการต่ออายุให้ได้หรือไม่ เพียงใดเพื่อจะได้ถือปฏิบัติต่อไป

ในการพิจารณาปัญหาที่ขอหารือมานี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) ได้รับฟังคำชี้แจงเพิ่มเติมจากผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ (กรมทะเบียนการค้า) และผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม (กรมทรัพยากรธรณี) โดยผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ (กรมทะเบียนการค้า) ได้ชี้แจงว่า บริษัทไทยพิกเมนต์ แอนด์ ซีรามิค อินดัสตรี จำกัด จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด ทะเบียนเลขที่ ๒๓๕/๒๕๐๙ เมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๐๙ มีสำนักงานจดทะเบียนในกรุงเทพมหานคร บริษัทฯ ขาดส่งบัญชีงบดุลและบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นเป็นเวลาหลายปี นายทะเบียนสงสัยว่าบริษัทฯ ไม่ได้ทำการค้าขายหรือประกอบกิจการแล้ว จึงได้

^๒ มาตรา ๑๒๔๖ ๓ลฯ

๓ลฯ

(๖) ถ้าบริษัท หรือผู้ถือหุ้น หรือเจ้าหนี้ใด ๆ ของบริษัท รู้สึกรู้ว่าต้องเสียหายมิเป็นธรรมดา เพราะการที่บริษัทถูกขิดชื่อจากทะเบียนนั้นไซ้ เมื่อบริษัท หรือผู้ถือหุ้น หรือเจ้าหนี้ยื่นคำร้องต่อศาล และศาลพิเคราะห์ได้ความเป็นที่พอใจว่าในขณะที่ขิดชื่อบริษัทจากทะเบียนนั้นบริษัทยังทำการค้าขายหรือยังประกอบกิจการอยู่ก็ดี หรือมิฉะนั้นเห็นเป็นการยุติธรรมในการที่จะให้บริษัทนั้นได้กลับคืนขึ้นทะเบียนก็ดี ท่านว่าศาลจะสั่งให้กลับจดทะเบียนบริษัทฯ คืนเข้าสู่ทะเบียนก็ได้ และถ้าเช่นนั้นท่านให้ถือว่าบริษัทนั้นได้คงตั้งยืนยงตลอดมาเสมือนดังว่ามีได้มีการขิดชื่อออกเลย อนึ่ง ด้วยคำสั่งอันนั้นศาลจะสั่งและวางข้อกำหนดไว้เป็นประการใด ๆ ตามที่เห็นเป็นยุติธรรมด้วยก็ได้ เพื่อจัดให้บริษัทและบรรดาบุคคลอื่น ๆ เข้าสู่ฐานอันใกล้เคียงกับฐานเดิมเสมือนดังว่าบริษัทนั้นมิได้ถูกขิดชื่อออกจากทะเบียนเลย

ดำเนินการสอบถามไปยังบริษัทฯ ตามวิธีการที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๒๔๖^๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ก็ไม่ได้รับคำตอบ และได้ลงโฆษณาในหนังสือพิมพ์แล้ว นายทะเบียนจึงได้ซื้อบริษัทฯ ออกจากทะเบียน และได้ลงประกาศการซื้อบริษัทฯ ออกจากทะเบียนในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๒๐ ต่อมาบริษัทฯ ได้ยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ศาลสั่งให้กลับจดทะเบียนบริษัทฯ คืนเข้าสู่ทะเบียนเมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๒๙ ศาลแพ่งได้ส่งสำเนาคำร้องและถามว่ากรมทะเบียนการค้าจะคัดค้านหรือไม่ กรมทะเบียนการค้าไม่ได้คัดค้านเพราะกรมฯ มี

^๓ มาตรา ๑๒๔๖ (๑) เมื่อใดนายทะเบียนบริษัทมีมูลเหตุอันสมควรจะเชื่อว่าบริษัทใดไม่ทำการค้าขายหรือประกอบกิจการแล้ว ท่านให้นายทะเบียนมีจดหมายส่งทางไปรษณีย์ไปยังบริษัทนั้น เพื่อไต่ถามว่ายังทำการค้าขายหรือประกอบกิจการอยู่ประการใดหรือไม่

(๒) ถ้านายทะเบียนส่งจดหมายไปแล้วมิได้รับตอบภายในเวลาเดือนหนึ่งไซ้ เมื่อสิ้นเวลาเดือนหนึ่งนั้นแล้ว ภายในสิบสี่วันต่อแต่นั้นให้นายทะเบียนมีจดหมายอีกฉบับหนึ่งส่งจดทะเบียนไปรษณีย์ไปยังบริษัท อ้างถึงความถึงจดหมายฉบับแรกและแถลงว่ายังมิได้รับตอบหนังสือนั้น กับว่าถ้ามิได้รับตอบจดหมายฉบับที่สองนี้ภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันถึงในจดหมายนั้นแล้ว จะได้ออกแจ้งความโฆษณาเพื่อการซื้อบริษัทนั้นออกเสียจากทะเบียน

(๓) ถ้านายทะเบียนได้รับตอบจากบริษัทว่า บริษัทมิได้ทำการค้าขายหรือประกอบกิจการแล้วก็ดี หรือมิได้รับตอบจดหมายฉบับที่สองนั้นเป็นประการหนึ่งประการใดภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันส่งไปก็ดี นายทะเบียนจะโฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่ และให้คำบอกกล่าวเป็นหนังสือจดทะเบียนไปรษณีย์ไปยังบริษัทก็ได้ ว่าเมื่อล่วงเวลาสามเดือนนับแต่วันบอกกล่าวบริษัทนั้นจะถูกซื้อออกจากทะเบียนและจะต้องเลิกเว้นแต่จะแสดงเหตุให้เห็นเป็นอย่างอื่น

(๔) ถ้าในกรณีที่กำลังชำระสะสางบัญชีเลิกบริษัท นายทะเบียนมีมูลเหตุอันสมควรจะเชื่อว่าไม่มีตัวผู้ชำระบัญชีทำการอยู่ก็ดี หรือการงานของบริษัทได้ชำระสะสางตลอดแล้ว แต่รายงานแถลงบัญชีอันท่านบังคับไว้ว่าผู้ชำระบัญชีจะพึงต้องทำนั้น ยังมิได้ทำขึ้นสำหรับระยะเวลาหกเดือนอันนับแต่นั้นนายทะเบียนทำคำบอกกล่าวเรียกเอารายงานบัญชีและส่งทางไปรษณีย์ไปยังบริษัท หรือส่งไปยังผู้ชำระบัญชี ณ สถานที่อันปรากฏเป็นสำนักงานชั้นที่สุดของเขานั้นก็ดี ท่านว่านายทะเบียนจะโฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่และส่งคำบอกกล่าวไปยังบริษัทเช่นอย่างที่ได้กล่าวมาในอนุมาตราก่อนหน้านี้ก็ได้

(๕) เมื่อสิ้นกำหนดเวลาดังจัดแจ้งไปในคำบอกกล่าวนั้นแล้ว ถ้าบริษัทมิได้แสดงมูลเหตุมาเป็นอย่างอื่นก่อนนั้น ท่านว่านายทะเบียนจะซื้อบริษัทออกเสียจากทะเบียนก็ได้ และในการนี้ให้ออกแจ้งความโฆษณาในหนังสือราชกิจจานุเบกษา และบริษัทนั้นก็ให้เป็นอันเลิกกันตั้งแต่เมื่อโฆษณาแจ้งความในหนังสือราชกิจจานุเบกษานั้น แต่ด้วยความรับผิดชอบของกรรมการ ของผู้จัดการและของผู้ถือหุ้นทุกๆ คนมีอยู่เท่าไรก็ให้คงมีอยู่อย่างนั้นและพึงเรียกบังคับได้เสมือนดังว่าบริษัทยังมีได้เลิก

(๖) ถ้าบริษัท หรือผู้ถือหุ้น หรือเจ้าหนี้ใด ๆ ของบริษัท รู้สึกว่าต้องเสียหายมิเป็นธรรมดาเพราะการที่บริษัทถูกซื้อจากทะเบียนนั้นไซ้ เมื่อบริษัท หรือผู้ถือหุ้น หรือเจ้าหนี้ยื่นคำร้องต่อศาล และศาลพิจารณาได้ความเป็นที่พอใจว่าในขณะที่ซื้อบริษัทจากทะเบียนนั้นบริษัทยังทำการค้าขายหรือยังประกอบกิจการอยู่ก็ดี หรือมิฉะนั้นเห็นเป็นการยุติธรรมในการที่จะให้บริษัทนั้นได้กลับคืนขึ้นทะเบียนก็ดี ท่านว่าศาลจะสั่งให้กลับจดทะเบียนคืนเข้าสู่ทะเบียนก็ได้ และถ้าเช่นนั้นท่านให้ถือว่าบริษัทนั้นได้คงตั้งยืนยงตลอดมาเสมือนดังว่ามีได้มีการซื้อออกเลย อนึ่ง ด้วยคำสั่งอันนั้นศาลจะสั่งและวางข้อกำหนดไว้เป็นประการใด ๆ ตามที่เห็นเป็นยุติธรรมด้วยก็ได้ เพื่อจัดให้บริษัทและบรรดาบุคคลอื่น ๆ เข้าสู่ฐานอันใกล้เคียงที่สุดกับฐานเดิมเสมือนดังว่าบริษัทนั้นมิได้ถูกซื้อออกจากทะเบียนเลย

นโยบายจะไม่คัดค้านเรื่องทำนองนี้ ศาลแพ่งจึงมีคำสั่งให้นายทะเบียนกลับจดทะเบียนบริษัท คืนเข้าสู่ทะเบียนเมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๒๙ และกรมทะเบียนการค้าได้มีหนังสือ ที่ พณ ๐๕๐๔.๐๒/๑๑๔๑๒ ลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๒๙ แจ้งเรื่องนี้ให้ทรัพยากรธรณีจังหวัดแพร่ทราบ

ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม (กรมทรัพยากรธรณี) ได้ชี้แจงว่า บริษัท ไทยฟิสิกเมนต์ แอนด์ ซีรามิค อินดัสตรี จำกัด ได้ยื่นคำขอต่ออายุประทานบัตรต่อทรัพยากรธรณีจังหวัดแพร่ เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๒๗ ทรัพยากรธรณีจังหวัดแพร่ได้รับคำขอต่ออายุของบริษัทฯ ไว้ต่อมาในเดือนมกราคม ๒๕๒๘ นายสุรัชย์ ปุษยนาวิณ ได้ยื่นคำขออาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ทับที่ประทานบัตรของบริษัทฯ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏขึ้นมาว่า บริษัทฯ ถูกขีตชื้อออกจากทะเบียนเป็นบริษัทร้างและได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วตั้งแต่วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๒๐ ทรัพยากรธรณีจังหวัดแพร่จึงได้แจ้งต่อนางตระหนี่ วิเศษสุข ซึ่งเป็นกรรมการคนหนึ่งของบริษัทฯ ว่า ไม่สามารถดำเนินการต่ออายุประทานบัตรให้ได้เว้นแต่จะมีหลักฐานแสดงว่าบริษัทฯ ยังคงมีสภาพนิติบุคคลอยู่ และได้สั่งให้บริษัทฯ หยุดการทำเหมืองแร่ในเขตประทานบัตร บริษัทฯ ได้หยุดการทำเหมืองแร่ตามคำสั่งของทรัพยากรธรณีจังหวัดแพร่ แต่ไม่ได้นำหลักฐานเกี่ยวกับสภาพนิติบุคคลของบริษัทฯ มาแสดงต่อทรัพยากรธรณีจังหวัดแพร่แต่อย่างใด ต่อมาบริษัทฯ ได้นำคำสั่งของศาลแพ่งมาแสดงว่า ศาลได้มีคำสั่งให้นายทะเบียนกลับจดทะเบียนบริษัทฯ คืนเข้าสู่ทะเบียนเมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๒๙ และบริษัทฯ ได้ขอให้ทรัพยากรธรณีจังหวัดแพร่ดำเนินการต่ออายุประทานบัตรตามที่บริษัทฯ ได้ยื่นคำขอไว้กรณีจึงเป็นปัญหาว่า การต่ออายุประทานบัตรของบริษัทฯ จะสามารถทำได้หรือไม่ อนึ่ง ในการขอต่ออายุประทานบัตร เมื่อผู้ขอได้ยื่นคำขอและทรัพยากรธรณีประจำท้องที่ได้ตรวจสอบคำขอแล้ว ผู้ขอมีหน้าที่ต้องทำรายงานเกี่ยวกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม นำไปแจ้งจังหวัดออกตรวจสอบและทำรายงานเกี่ยวกับสภาพของป่า และจัดทำโครงการการทำเหมืองแร่เสนอต่อทรัพยากรธรณีประจำท้องที่ เมื่อได้เอกสารหลักฐานต่าง ๆ เหล่านี้ครบถ้วนแล้ว ทรัพยากรธรณีประจำท้องที่จึงจะดำเนินการเกี่ยวกับการต่ออายุประทานบัตรต่อไป สำหรับกรณีของบริษัทไทยฟิสิกเมนต์ แอนด์ ซีรามิค อินดัสตรี จำกัด บริษัทฯ ยังไม่ได้ดำเนินการใดๆ ต่อจากการยื่นคำขอต่ออายุประทานบัตรเลย เรื่องการขอต่ออายุประทานบัตรของบริษัทฯ จึงยังคงค้างอยู่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) ได้พิจารณาปัญหาที่ขอหารือมาประกอบกับคำชี้แจงเพิ่มเติมของผู้แทนกระทรวงพาณิชย์และผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรมแล้ว มีความเห็นว่า มาตรา ๕๔^๔ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ บัญญัติให้ผู้

^๔ มาตรา ๕๔ รัฐมนตรีเป็นผู้ออกประทานบัตร

ประทานบัตรให้มีอายุไม่เกินยี่สิบห้าปีนับแต่วันออก และในกรณีที่ผู้ขอประทานบัตรได้รับประทานบัตรชั่วคราวอยู่ก่อนแล้ว ให้นับอายุประทานบัตรเริ่มต้นแต่วันออกประทานบัตรชั่วคราวฉบับแรก

ในกรณีที่อายุของประทานบัตรชั่วคราวรายใดที่ได้ออกให้แล้วรวมกันมากกว่ากำหนดอายุของประทานบัตรที่จะออกให้ ก็ให้งดการออกประทานบัตรรายนั้น

ประทานบัตรใดได้กำหนดอายุไว้ต่ำกว่ายี่สิบห้าปี เมื่อผู้ถือประทานบัตรยื่นคำขอต่ออายุ

ถือประทานบัตรต้องยื่นคำขอต่ออายุก่อนประทานบัตรครบกำหนดไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวันต่อทรัพยากรธรณีประจำท้องที่ และเมื่อได้ยื่นคำขอต่ออายุแล้ว แม้ประทานบัตรจะสิ้นอายุ ผู้ถือประทานบัตรยังทำเหมืองต่อไปได้อีกไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประทานบัตรสิ้นอายุ การต่ออายุประทานบัตรนั้นถ้ารัฐมนตรีเห็นสมควร ก็อาจต่ออายุประทานบัตรให้ได้ แต่เมื่อรวมกำหนดเวลาทั้งหมดของประทานบัตรนั้นแล้วจะต้องไม่เกินยี่สิบห้าปี สำหรับกรณีของบริษัท ไทยพิกเมนต์ แอนด์ซีรามิค อินดัสตรี จำกัด นี้ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ศาลแพ่งได้มีคำสั่งตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๓๒๙๓/๒๕๒๙ คดีหมายเลขแดงที่ ๑๕๓๔๑/๒๕๒๙ ลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๒๙ ให้กลับจดทะเบียนคืนเข้าสู่ทะเบียน จึงต้องถือว่าบริษัทฯ ได้คงตั้งยื่นขอตลอดมาเสมือนดังว่ามีได้มีการซื้อออกเลยตามนัยมาตรา ๑๒๔๖ (๖) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยที่บริษัทฯ ได้ยื่นคำขอต่ออายุประทานบัตรเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๒๗ ซึ่งเป็นไปตามบัญญัติของมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ และเรื่องยังอยู่ในระหว่างพิจารณา เนื่องจากบริษัทฯ ต้องจัดทำรายงานเกี่ยวกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สภาพของป่า ตลอดจนโครงการการทำเหมืองแร่เสนอเพื่อประกอบการพิจารณาคำขอต่ออายุประทานบัตรด้วย ดังนั้น แม้ประทานบัตรของบริษัทฯ จะครบกำหนดไปแล้วตั้งแต่วันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๒๘ คำขอต่ออายุประทานบัตรของบริษัทฯ ก็ยังมีผลใช้ได้ และรัฐมนตรีย่อมมีอำนาจพิจารณาคำขอต่ออายุประทานบัตรของบริษัทฯ ได้

(ลงชื่อ) อมร จันทรสมบูรณ์

(นายอมร จันทรสมบูรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๕๓๑

ก่อนครบกำหนดไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวันต่อทรัพยากรธรณีประจำท้องที่รัฐมนตรีจะต่ออายุประทานบัตรให้อีกก็ได้ แต่เมื่อรวมกำหนดเวลาทั้งหมดต้องไม่เกินยี่สิบห้าปี

เมื่อผู้ถือประทานบัตรได้ยื่นคำขอต่ออายุตามความในวรรคสี่แล้ว แม้ประทานบัตรจะสิ้นอายุแล้ว ก็ให้ผู้นั้นทำเหมืองต่อไปได้เสมือนเป็นผู้ถือประทานบัตร ทั้งนี้ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประทานบัตรสิ้นอายุ แต่ถ้าทรัพยากรธรณีประจำท้องที่ได้มีหนังสือแจ้งการปฏิเสธของรัฐมนตรีไม่ต่ออายุประทานบัตรให้ในระหว่างเวลานั้น ก็ให้ถือว่าสิทธิในการทำเหมืองของผู้นั้นสิ้นสุดลงนับแต่วันรับแจ้งนั้น